

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-729/2016. számú ügyben**

Előadó: dr. Györffy Zsuzsanna

A vizsgálat megindítása

A panaszos szülők gyermekük ügyében kérték a biztos segítségét. Panaszbeadványukban arról számoltak be, hogy a 2013-ban született kislányukat 2014. augusztus 12-én a Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Komáromi Járási Hivatal Járási Gyámhivatala¹ (a továbbiakban: komáromi gyámhivatal) nevelésbe vette, nevelőszülőkhöz helyezte. A panaszosok kifogásolták azt, hogy gyermekükkel való kapcsolattartásukat rendkívül megnehezíti, hogy a nevelőszülő a lakóhelyüktől 165 km-re lakik. A panaszosok 2014. október 3-án a lakhelyük szerint illetékes Veszprém Megyei Kormányhivatal Sümegi Járási Hivatal Járási Gyámhivatalában² (a továbbiakban: sümegi gyámhivatal) megjelentek és azt kérték, hogy a gyermeket közelükben lévő nevelőszülőnél helyezték el, annak érdekében, hogy könnyebben látogathassák. A panaszosok szerint a jegyzőkönyvet a sümegi gyámhivatal továbbította a gyermek lakóhelye szerint illetékes komáromi gyámhivatalhoz. A panaszosok kifogásolták, hogy e kérésükkel kapcsolatban semmilyen tájékoztatást nem kaptak. Panaszirodánk on elmondták azt is, hogy a 2015. február 27-én kelt levelükben kérték, hogy a húsvéti ünnepekre a gyermeküket lakóhelyükre hazavihessék. Sérelemzték, hogy ezzel kapcsolatos kérelmükre sem kaptak választ.

A panaszbeadvány alapján felmerült a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelménye, a tisztességes eljáráshoz fűződő jog, valamint a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga sérelmének gyanúja, ezért az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam.

A vizsgálat eredményes lefolytatása érdekében az Ajbt. 21. § (1) bekezdés b) pontja és (2) bekezdése alapján a komáromi gyámhivatal vezetőjétől – az ügyben keletkezett iratok másolatainak egyidejű megküldése mellett – tájékoztatást kértem a panaszosok által sérelmezettekkel kapcsolatos álláspontjáról, a gondozási hely megváltoztatására, valamint a kapcsolattartásra vonatkozó kérelmeik elbírálásának állásáról, valamint az azok alapján megtett intézkedésekről.

Az érintett alapvető jogok

- a jogállamiság elve és a jogbiztonság követelménye: *„Magyarország független demokratikus jogállam.”* (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés);
- a tisztességes eljáráshoz való jog *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.”* (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés);
- a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga: *„Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.”* (Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés).

Az alkalmazott jogszabályok

- a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Egyezmény);
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.);

¹ Jogutód: Komárom-Esztergom Megyei Komáromi Járási Hivatal Hatósági és Gyámügyi Osztály

² Jogutód: Veszprém Megyei Kormányhivatal Sümegi Járási Hivatal hatósági és Gyámügyi Osztály

- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.);
- a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.);
- a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyszr.).

A megállapított tényállás

A rendelkezésemre álló iratok és információk alapján a következő tényállás rögzíthető. A komáromi gyámhivatal vezetője válaszelevelében arról tájékoztattott, hogy 2014 novemberében a panaszosok gyermekének lakóhelyét az édesanya Veszprém megyei lakóhelyével megegyezően állapította meg a gyámhivatal. Az ügyben keletkezett iratokat ezért a KE-03C/GYAM/129-104/2014. számú végzésével az illetékessé vált sümegi gyámhivatalához áttette. A végzést a panaszosok 2014. november 26-án átvették.

Mindezek alapján, a panaszbeadvány tartalmával összefüggésben megkerestem a sümegi gyámhivatal vezetőjét. A sümegi gyámhivatal – figyelemmel arra, hogy a komáromi gyámhivatal a gyermek gondozási helyének megváltoztatása tárgyában nem indított eljárást – *a nevelésbe vétel rendkívüli felülvizsgálata ügyében 2015. január 15-én eljárást indított.* A gyámhivatal megkereste a gyermekvédelmi szakszolgálatot és a gyermek lakóhelye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatot, véleményt kért a nevelőszülőtől és a gyermekvédelmi gyámtól. A gyermekvédelmi szakszolgálat helyzetértékelése szerint a szülők és az anyai nagyszülő rendszeresen, a határozatba foglaltak szerint tartanak kapcsolatot a gyermekkel. A kislány a nevelőszülői családba beilleszkedett, jól érzi magát. A Komárom-Esztergom Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságának véleménye szerint a gyermek sajátos nevelési igényű, így heti két órában gyógypedagógiai fejlesztésre jogosult. Valamennyi szakember a nevelésbe vétel fenntartására tett javaslatot, hangsúlyozva a jelenlegi gondozási hely fenntartását, mivel a gyermek érdekét az állandóság és a biztonság szolgálja, speciális szükségleteinek kielégítése pedig a gondozási helyén biztosított. A szakvélemények 2015. április első felében már a gyámhivatal rendelkezésre álltak. A rendelkezésre álló iratok szerint a szülők már a nevelésbe vételi eljárás során kérték, hogy gyermeküket a tényleges tartózkodási helyükhöz közele, Veszprém megyei nevelőszülőhöz helyezték.

A panaszosok a felülvizsgálatra irányuló eljárás lezárása előtt kérték, hogy a húsvéti ünnepekre hazavihessék a kislányt. A gyámhatóság az eljárás során megkereste a szülők lakóhelye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatot, valamint a területi gyermekvédelmi szakszolgálatot, a nevelőszülői tanácsadót és belföldi jogsegély keretében kérte a gyermekvédelmi gyám és a nevelőszülő meghallgatását. A beérkezett vélemények figyelembe vételével a gyámhatóság 2015. március 27-én kelt, VE-06C/GYAM/00180-22/2015. számú határozatával a panaszosok időszakos kapcsolattartási kérelmét elutasította. Az édesanya a határozatot 2015. április 2-án átvette, a szülők jogorvoslati jogukkal nem éltek. Az anyai nagyszülő 2015. július 18-án pert kezdeményezett a gyermek nála való elhelyezése tárgyában.

A sümegi gyámhivatal a perindításról való értesülése után, a VE-06C/GYAM/00180-64/2015. számú, 2015. július 24-én kelt végzésével a felülvizsgálati eljárást felfüggesztette. Az anyai nagyszülő 2015. augusztus 28-án másolatban megküldte a sümegi gyámhivatalnak a Tapolcai Járásbíróság végzését, melyben a bíróság idézés kibocsátása nélkül elutasította a gyermek elhelyezése tárgyában benyújtott keresetlevelét. A sümegi gyámhivatal erre tekintettel a nevelésbe vétel felülvizsgálatára vonatkozó eljárás felfüggesztését 2015. augusztus 31-án megszüntette. Ugyanezen a napon érkezett a gyámhivatal a Veszprém Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya VEC/001/00863-2/2015. számú levelét, amelyben a gyermek édesapja a sümegi gyámhivatal kizárását kérte.

A kizárási kérelemmel a gyámhivatal vezetője egyetértett, a másodfokú hatóság az eljárás lefolytatására pedig az Ajkai Járási Hivatalt jelölte ki. A kijelölés folytán illetékessé vált hatóság részére az iratanyagot a sümegi gyámhivatal 2015 szeptemberében megküldte.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (4) bekezdése alapján a biztos a hatóságok tevékenysége során felmerült, az alapvető jogokkal kapcsolatos visszasság megszüntetése érdekében hivatalból eljárást folytathat. A hivatalból indított eljárás természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszasság kivizsgálására vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára irányulhat. Az Ajbt. 1. § (2) bekezdés a) pontja szerint a biztos – különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával – megkülönböztetett figyelmet fordít a gyermekek jogainak védelmére.

A Gyvt. 16. § (1) bekezdése szerint a gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatásköröket a helyi önkormányzat képviselő-testülete, illetve a gyámhatóság gyakorolja. A Gyszr. 1. §-ának (1) bekezdése szerint a gyámhatóság feladat- és hatáskörét a települési önkormányzat jegyzője, a járási gyámhivatal, valamint a szociális és gyámhivatal gyakorolja. E jogszabályok alapján az ügyben érintett szervekre kiterjed vizsgálati hatásköröm.

Az Ajbt. 1. § (2) bekezdés a) pontja szerint az alapvető jogok biztosja tevékenysége során megkülönböztetett figyelmet fordít a gyermekek jogainak védelmére.

II. A vizsgált alapjogok és elvek tekintetében

Az alapjogi biztos egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggés-rendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmanintézmény megalakulása óta az alapjogi biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

A jelentés megállapításaival összefüggésben ismételten hivatkozom arra, hogy az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek szövege az Alaptörvény Negyedik Módosításának hatályba lépését követően továbbra is nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, az alkotmányos követelmények és alapjogok tekintetében jellemzően nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek ellentétesek volnának a korábbi alkotmányunk szövegével. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy „*az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni*”. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi érveléssel azt mondta ki, hogy „*az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek.*

A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.”

Ha összevetjük az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében, illetve Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglaltakat a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. § (1) bekezdésének, 57. § (1) bekezdésének és az Alkotmány 67. § (1) bekezdésének szövegével, akkor az állapítható meg, hogy a vizsgálat tárgyát képező jogállamiság elve, a gyermekek jogainak védelme tekintetében nem hoz olyan koncepcionális változást az Alaptörvény szövege, mely a korábbi alkotmánybírói gyakorlat elvetését, vagy jelentős tartalmi átértékelését alátámasztaná. Így elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírói döntés megszületéséig – irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság által mind az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően, mind pedig az azt követően meghozott határozataiban, azok indoklásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket. A tisztességes eljárás jogának érvényesülése kapcsán annyi változást érdemes kiemelni, hogy immár külön alkotmányi rendelkezés nevesíti a *tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot*.

1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint *Magyarország független, demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Az Alkotmánybíróság a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában kimondta, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése azonosan deklarálja a jogállami klauzulát, tehát az eddig kialakított alkotmánybírói gyakorlat továbbra is relevánsnak tekintendő.

Az Alkotmánybíróság szerint a jogbiztonság az állam köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is *világosak, egyértelműek*, működésüket tekintve *kiszámíthatóak* és *előreláthatóak* legyenek a norma címzettjei számára. Az irányadó alkotmánybírói tézis szerint a jogállamiság elvéből folyó követelmény a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a *jog által megállapított működési rendben*, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott *korlátok között* fejtik ki tevékenységüket.

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy *a kiszámíthatóság és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok, szabadságjogok védelmével*, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást.

Az alapjogok valódi érvényesülését képes kiüresíteni, megbénítani a szabályozás vagy a jogalkalmazás hibáiból, zavarából adódó kiszámíthatatlanság, az eljárásra vonatkozó garanciális szabályok félre tétele, figyelmen kívül hagyása. Érdemes utalni ezzel kapcsolatosan arra az alkotmánybírói tézisre, amely szerint közvetlen alkotmányi garanciák *gazdaságossági és célszerűségi okokból*, az eljárás egyszerűsítése vagy az időszűrés követelményének érvényesülése címén *sem mellőzhetőek*. Mindebből az is következik, hogy jogállamot csak jogállami eszközökkel lehet szolgálni, az egyes jogsértésekre csak jogállami módon, a jogszabályi rendelkezések, az eljárási garanciák maradéktalan betartása mellett, az arra feljogosított szerveknek kell választ adnia..

2. Az Alaptörvény XXIV. cikke kinyilvánítja a *tisztességes eljáráshoz való jogot*. Az Alkotmánybíróság döntéseiben felhívta a figyelmet arra, hogy a jogállamiságnak számos összetevője van. Irányadó alkotmánybírói tézis, hogy a jogállamiság elvéből folyó egyik legfontosabb alapkövetelmény a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket. A közigazgatás törvényessége akkor valósul meg, ha jogilag szabályozott eljárási keretek között működik, a jogkorlátozásra adott felhatalmazást pedig törvényi szinten pontosan kell meghatározni.

Nem hagyható figyelmen kívül továbbá, hogy a kiszámíthatóság – beleértve az egységes jogalkalmazást – és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok, szabadságjogok védelmével, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást. Az ügyfél közigazgatási határozathozatalra vonatkozó joga nem tehető függővé attól, hogy a közigazgatási szerv milyen időpontban hajlandó dönteni a hatáskörébe utalt ügyben. A közigazgatásnak ugyanis alkotmányos kötelessége, hogy a hatáskörébe utalt ügyben, az erre megszabott idő alatt érdemi döntést hozzon. A közigazgatási eljárás nem nélkülözheti a kötelező ügyintézési határidőket.

3. A gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése rögzíti. A gyermeket főszabályként minden olyan alapvető jog megillet, mint bármely más embert, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz. Erre tekintettel kifejezetten a gyermekek jogaként rögzíti a törvény a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot. E védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Ennek megfelelően a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket. A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga az állam kötelességét alapozza meg a gyermek személyiségfejlődése intézményes védelmére. A gyermek, mint az alapjogok alanya oldalán az életkorból adódó hátrányokat az állam oldaláról az az intézményvédelmi kötelezettség egyenlíti ki, hogy az államnak aktívan kell cselekednie a gyermekek alapvető jogainak előmozdítása, érvényesülése és védelme érdekében.

Ezt az alaptételt megtaláljuk az Egyezmény preambulumban is, amely rögzíti, hogy a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége, nevezetesen megfelelő jogi védelemre, születése előtt és születése után egyaránt. Az Egyezmény 1991-től a magyar belső jog részévé vált, részes államként Magyarország kötelezettséget vállalt a gyermekkel foglalkozó és védelmét biztosító intézmények létesítésére, valamint ezen intézményekben a jogszabályoknak megfelelő szakmai létszám, szakértelem, biztonság, az egészséges környezetet biztosítására. Az Egyezmény minden gyermekekkel kapcsolatba kerülő intézményt és hatóságot a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárásra, döntésre kötelez. Az Egyezmény 20. cikk 1. pontja pedig a családi környezetétől ideiglenesen vagy véglegesen megfosztott gyermek védelmére és segítségére vonatkozó állami kötelezettséget rögzíti.

III. Az ügy érdemében

1. A vizsgált panaszügyben mindenekelőtt utalnom kell Ket. 33. §-ában foglaltakra, amely alapján az elsőfokú döntést az eljárás megindulásától számított 21 napon belül kell meghozni és gondoskodni annak közléséről. A közigazgatási hatósági eljárási törvény az alapelvek között rögzíti a gyorsaság és az egyszerűség követelményét, valamint az ügyfelek tisztességes ügyintézéshez, a jogszabályokban meghatározott határidőben hozott döntéshez való jogát. A rendelkezésemre álló információk alapján a panaszosok húsvéti, időszakos kapcsolattartásra szabályozó, 2015. február 27-én benyújtott kérelmétől a sümegi gyámhivatal 2015. március 27-én – 20 munkanapon belül – érdemben döntött. *Mindebből következően e sérelmezett eljárás tekintetében alapvető joggal összefüggő visszásság nem állapítható meg.*

2. A Gyvt. 9. § (1) bekezdése a nevelésbe vett gyermek jogaként nevesíti, hogy az életkorához, egészségi állapotához, fejlettségéhez, valamint egyéb szükségleteihez igazodó állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó teljes körű ellátásban, gondozásban részesüljön. A nevelésbe vett gyermeknek – ha az érdekeivel nem ellentétes – joga van szüleivel, más hozzátartozóival való kapcsolattartáshoz.

A nevelésbe vétel megszüntetésének alapvető feltétele, hogy a szülő rendszeresen kapcsolat tartson gyermekével. A Gyvt. 80/A. § (4) bekezdés bb) alpontja szerint a gyámhatóság a nevelésbe vétel fenntartásának szükségességét soron kívül felülvizsgálja, ha a felülvizsgálatot indokoló egyéb körülmény jut a tudomására.

A Gyer. 105/A. § (1)-(3) bekezdései szerint a gyámhivatal a gyermek gondozási helyének kérelemre történő felülvizsgálatát a nevelésbe vétel felülvizsgálatának minősítheti. A gondozási hely megváltoztatását – mások mellett – a szülő is kérheti. A gondozási hely megváltoztatásához a gyámhivatal javaslatot kér a gyermekvédelmi szakszolgálattól azzal, hogy vizsgálata során véleményezze a gyermek gondozási helyét is. A Gyvt. 80/B. §-a alapján a gyámhatóság a gyermek gondozási helyét hivatalból vagy kérelemre akkor változtatja meg, ha azok a körülmények, amelyekre a gondozási hely meghatározására irányuló döntését alapozta, később lényegesen megváltoztak, vagy a kijelölt gondozási hely a gyermek érdekével ellentétes. a gondozási hely megváltoztatását megalapozza, ha a gyermek otthon telephelye vagy a nevelőszülő lakóhelye megváltozik és ezért a gyermek nevelését az addigi ellátási formában már nem vagy nem megfelelő módon lehet biztosítani.

A Gyvt. 79. § (1) bekezdés e) pontja kimondja, hogy a gyermek gondozási helyének meghatározásakor figyelemmel kell lenni a gyermek korábbi lakóhelyétől és nevelési-oktatási intézményétől való távolságra. A Gyer. 103. § (1) bekezdése alapján a gyámhivatalnak a gyermek gondozási helyének meghatározása során figyelembe kell vennie a gyermekvédelmi gyám, a gyermek gondozási helye, a vér szerinti családot gondozó család- és gyermekjóléti központ tájékoztatását, javaslatát, az ítélőképessége birtokában lévő gyermek véleményét is.

A feltárt tényállás szerint a gyermek nevelésbe vételéről a bejelentett lakóhelye szerint illetékes komáromi gyámhivatal döntött. A kislány gondozási helyének meghatározása is a gyámhivatal illetékességi területén történt. A szülők azonban életvitelszerűen már a nevelésbe vételi eljárás során is Veszprém megyében éltek, ezért kérték, hogy gyermeküket lakóhelyük közelében helyezték el. Kérelmüket 2004 októberében megismételték. Időközben az édesanya lakóhelyet létesített Veszprém megyében, erre tekintettel a komáromi gyámhivatal az ügyiratot áttette az illetékessé vált sümegi gyámhivatalhoz.

Megállapítható mindezek alapján, hogy a gyermek nevelésbe vételéről döntő komáromi gyámhivatal a panaszos szülők a gyermek lakóhelyükhöz közeli elhelyezésére való kérelmét figyelmen kívül hagyta, a szülők 2014 októberi, a gondozási hely megváltoztatására irányuló kérelme tárgyában eljárást nem indított. Mindebből következően a komáromi gyámhivatal eljárása a jogállamiságból fakadó jogbiztonság követelményével, továbbá a panaszos szülők tisztességes eljáráshoz való jogával összefüggő visszásságot okozott. Nem érvényesült továbbá a gyermek legjobb érdekét figyelembe vevő eljárás elve, ezáltal sérült az érintett gyermek védelemhez és gondoskodáshoz fűződő joga is.

3. A sümegi gyámhivatal a rendkívüli felülvizsgálati eljárást 2015 januárjában megindította, a szükséges szakvéleményeket beszerezte. Valamennyi szakember hangsúlyozta azt, hogy a gyermek érdekét az szolgálja, ha a nevelését, gondozását ellátó nevelőszülőnél marad. A kislány kötődése a nevelőszülői családhoz ugyanis már kialakult, speciális szükségleteinek kielégítése pedig a gondozási helyén jól biztosított. A gyámhivatalnak – a gyermek legjobb érdekének figyelembe vételével – a *szakvélemények alapján* arról kellett volna döntenie, hogy a nevelésbe vett gyermek Gyvt.-ben nevesített jogai közül (állandósághoz, biztonsághoz való joga vagy a családi kapcsolatokhoz fűződő joga) közül melyik élvezzen elsőlegességet. *Álláspontom szerint az érdemi döntés elmulasztása, valamint a felülvizsgálati eljárás indokolatlan felfüggetése a jogállamiságból fakadó jogbiztonság követelményével, továbbá a panaszos szülők tisztességes eljáráshoz való jogával összefüggő visszás helyzetet eredményezett, továbbá visszásságot okozott az érintett gyermeknek a védelemhez és gondoskodáshoz fűződő jogával összefüggésben.*

Intézkedésem

A jelentésben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszasságok bekövetkezésének jövőbeni megelőzése érdekében az Ajb. 32 § (1) bekezdése alapján felkérem *a Komárom-Esztergom Megyei Komáromi Járási Hivatal Hatósági és Gyámügyi Osztály, valamint a Veszprém Megyei Kormányhivatal Sümegi Járási Hivatal Hatósági és Gyámügyi Osztály vezetőjét*, hogy eljárásaik során – az érintett gyermekek legfőbb érdekének érvényesülését figyelembe véve – a Ket. vonatkozó rendelkezései, valamint a gyermekvédelmi ágazati jogszabályok maradéktalan betartásával hozzák meg döntéseiket.

Budapest, 2016. február

Székely László sk.